

ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සංයුතිය

අපනයන සංයුතිය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ රටක අපනයන හෝ අපනයන ඉපැයීම් සෑදී ඇති ආකරය හෙවත් මුළු අපනයන ඉපැයීම් වටිනාකමේ ඒ ඒ අපනයන භාණ්ඩ දරණ සාපේක්ෂ වැදගත්කමය. උදාහරණයක් හැටියට ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයන ප්‍රධාන කොටස් 4 කට එනම්, 'කෘෂිකාර්මික', 'කාර්මික', 'බැණිජමය', සහ 'වර්ග නොකළ' යනුවෙන් බෙදා දක්වනාත් මේ අංශ මුළු අපනයන ඉපැයීම්වලට වූ දායකත්වය අපනයන සංයුතිය හෙවත් ව්‍යුහයෙන් පෙන්වනු ලබයි. 1985 වර්ෂයේ දී මේ අංශ හතර මුළු අපනයන ඉපැයීම්වලට පිළිවෙලින් සියයට 53 ක් සියයට 39 ක් සියයට 3 ක් සහ සියයට 6 ක් වශයෙන් දායක වී ඇති බව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තා අනුව පෙනී යයි. මෙම ප්‍රධාන අපනයන වර්ග හතරට අයත් ප්‍රධාන භාණ්ඩ සහ ඒ ඒ භාණ්ඩ මුළු අපනයනවල දරණ සාපේක්ෂ දායකත්වය සංඛ්‍යා සටහනක් මාර්ගයෙන්ද ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

1 වන සංඛ්‍යා සටහන

ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සංයුතිය (ප්‍රතිශතය)

	1983	1984	1985
1. කෘෂිකාර්මික අපනයන	...	58.0	60.4
තේ	...	33.1	42.2
රබර්	...	11.4	8.8
පොල්	...	7.6	5.7
සුළු කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන	...	5.9	3.7
2. කාර්මික අපනයන	...	35.1	34.3
රෙදිපිළි හා ඇඟලුම්	...	18.9	20.2
බැණිජ තෙල් නිෂ්පාදිත	...	10.7	8.8
වෙනත්	...	5.6	5.3
3. බැණිජමය අපනයන	...	4.5	2.5
මැණික්	...	3.7	1.9
වෙනත්	...	0.8	0.6
4. වර්ග නොකළ අපනයන	...	2.3	2.8
5. මුළු අපනයන	...	100.0	100.0

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව 1985.

ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සංයුතියේ මෑත කාලීන උපතනී දෙස බැලීමේදී ප්‍රධාන ලක්ෂණ කිහිපයක් දක්නට හැකිවේ. ඉන් පළමුවැන්න නම් අපනයන වල දක්නට ලැබෙන "දැඩි භාණ්ඩ සංකේන්ද්‍රණය" යි. වෙනත් වචනයකින් කියනවා නම් ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ආදායම් භාණ්ඩ කීපයක් මත පමණක් රඳා පැවතීම මේ ලක්ෂණයයි. ඓතිහාසික වශයෙන් බැලූවහොත්, ත්‍රිකාන්ත යටත් විජිත කාලයේ සිටම ශ්‍රී ලංකාවේ

අපනයන ආදායම්වලින් විශාල ප්‍රමාණයක් තේ, රබර්, පොල් යන ප්‍රධාන වැවිලි හෝගවලින් ලැබුණු බව නොරහසකි. 1948 දී මුළු අපනයන ආදායම්වලින් සියයට 94 ක්ම ලැබුණේ මෙම ප්‍රධාන හෝග තුනෙන් බව සංඛ්‍යා ලේඛන අනුව පෙනීයයි. 1970 වන විට මෙම ප්‍රතිශතය සියයට 90 ක තරම් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණත් 1970 න් පසු සුළු අපනයන හෝගවල වැදගත්කම ක්‍රමයෙන් වැඩි වීමත්, කාර්මික භාණ්ඩ නිෂ්පාදිතය දිරිගැන්වීමත් ඒවා අපනයනය උනන්දු කරවීමත් හේතුකොට ගෙන එම අපනයනවල දායකත්වය ක්‍රමයෙන් වැඩි වීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබුණි. එහි අනෙක් ප්‍රතිඵලය නම් ප්‍රධාන වැවිලි හෝග මුළු අපනයන සංයුතියේ ලබා තිබූ ප්‍රමුඛස්ථානය ක්‍රමයෙන් අඩු වී යාමය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ අර්ථශාස්ත්‍රඥ
වයි. එම්. ඩබ්ලිව්. බී. විරසේකර
විසිනි.

1970 දී සියයට 90 ක් වූ මෙම ප්‍රධාන වැවිලි හෝගවල දායකත්වය 1977 දී සියයට 72ක් ද, 1985 දී සියයට 49 ක් ද වීමෙන් මෙය මොනවට පැහැදිලි වේ. අනෙක් අතට කාර්මික අපනයන 1970 දී මුළු අපනයනවලින් සියයට 1 ක් තරම් වුවත් 1977 දී සියයට 14 ක් ද 1985 වන විට සියයට 39 ක් ද දක්වා ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ ගොස් ඇති බව පෙනී යයි. මෙහි දී යම්කිසි අපනයන විවිධාංගීකරණයක් ඇති වී ඇත්දැයි යමකු ප්‍රශ්න කිරීමට ඉඩ ඇත. එහි යම්කිසි සත්‍යයක් ද ඇත. එනම් අපනයනය කරනු ලැබූ කාර්මික අපනයනයන් ගණන ඉහළ ගොස් තිබෙන බව විස්තරාත්මක ලෙස විග්‍රහ කර බැලූවොත් පෙනී යයි. එහෙත් එම විවිධාංගීකරණය මුළු අපනයන සංයුතිය කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කිරීමට තරම් ප්‍රබල නොවන බව සඳහන් කළ යුතුය. එනම් කර්මාන්ත අපනයන යටතේ එන "වෙනත්" යන කොටස මෙන්ම "වර්ග නොකළ" අපනයනවලට අයිතමයන් විශාල සංඛ්‍යාවක් අඩංගු වුවත් ඒවායේ වටිනාකම මුළු අපනයන වටිනාකමෙන් ඉතාම සුළු කොටසක් වීම මෙහි අදහසයි. අනෙක් අතට කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩ අපනයනවල දායකත්වය අඩු වී කාර්මික භාණ්ඩවල දායකත්වය වැඩි වුවත් එම කාර්මික අපනයන පවා භාණ්ඩ එකක් හෝ දෙකක් මත විශාල වශයෙන් රඳා සිටීම, මුලින් කී භාණ්ඩ සංකේන්ද්‍රණය තහවුරු කෙරෙන සාධකයකි. සංඛ්‍යා ලේඛන අනුව දක්වනවා නම් 1985 දී මුළු අපනයනවලින් කාර්මික අපනයනවල ප්‍රතිශතය වන සියයට 39න් සියයට 33 ක්ම සෑදී ඇත්තේ රෙදිපිළි හා ඇඟලුම් සහ බැණිජ තෙල් නිෂ්පාදිත යන ප්‍රධාන භාණ්ඩ වර්ග දෙකෙන් බව පෙනී යයි. එයින් සියයට 22 ක් ම රෙදිපිළි හා ඇඟලුම් වන අතර ඉතිරි

සියයට 11 බැරිපත තෙල් නිෂ්පාදිත වේ. මෙම බැරිපත තෙල් නිෂ්පාදිත වුවද එක්තරා විදිහකට ප්‍රතිඅපනයන ලෙස සැලකීමට සිදුවේ. එසේ වන්නේ අප බොරතෙල් ආනයන කොට යම්කිසි සැකසීමකින් පසුව නැවත අපනයනය කරන නිසාය. ඇහැරුම් කර්මාන්තයේ ද මීට තරමක් දුරට සමාන තත්ත්වයක් පවතිනවා යැයි කිව හැක. ඊට හේතුව පිටරටින් රෙදිපිළි ආනයනය කොට මසා නිමකළ ඇඳුම් සකසා නැවත අපනයනය කිරීමයි.; මේ නිසා මෙම ප්‍රධාන කාර්මික අපනයනය කර්මාන්ත දෙකම ගෙන බැලූවොත් ඒවායෙන් දේශීයව එකතුවන අගය මුළු, නිමැවුමේ ප්‍රතිශතයක් හැටියට ඉතාමත් අඩු මට්ටමක පවතිනවා යැයි පැවසිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සංයුතියේ (ව්‍යුහයේ) දක්නට ලැබෙන දෙවන ප්‍රධාන ලක්ෂණය නම් එක්තරා ප්‍රමාණයකට “රාජ්‍ය සංකේන්ද්‍රණයක්” පැවතීමය. මෙයින් දැනට කරන්නේ, ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් රටවල් හෝ රාජ්‍යයන් කිහිපයක් විසින් මිළදී ගනු ලැබීමයි. මේ සම්බන්ධයෙන් සංඛ්‍යා තොරතුරු ලබාගත හැකි ඉතාමත් මෑත වර්ෂය වන 1985 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයනවලින් සියයට 58 ක් පමණ ප්‍රමාණයක් රටවල් 9 වෙත සංකේන්ද්‍රණය වී ඇති බව පෙනී යයි. එම රටවල දශකත්වයෙන් අනුපිළිවෙලින් සංඛ්‍යා සටහනකින් මෙසේ දක්විය හැකිය.

දෙවන සංඛ්‍යා සටහන

අපනයන දිශාව - 1985

රට	මුළු අපනයනවල ප්‍රතිශතය
ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය ...	22.0
එක්සත් රාජධානිය ...	6.4
එක්සත් අරාබි ජනරජය ...	5.5
බටහිර ජර්මනිය ...	5.4
ජපානය ...	5.1
ඉරාකය ...	4.2
සවුදි අරාබිය ...	3.7
නෙදර්ලන්තය ...	3.4
සෝවියට් රුසියාව ...	2.4
එකතුව ...	58.1

මූලය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව.

මේ අනුව 1985 දී ඉහත සඳහන් රටවල් නවය ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනවල ප්‍රධානතම ගැණුම්කරුවන් වී ඇති බව පෙනේ. එසේම මේ රටවල් පසුගිය වර්ෂවලට වඩා වැඩි වටිනාකමින් යුතු අපනයන ප්‍රමාණයක් මිළදී ගෙන ඇති බව ද කිව යුතුය.

එහෙත් අපනයන මිළදී ගත් රටවල සංවර්ධන මට්ටම් අනුව වර්ගීකරණයක් කළහොත් මෙයට වඩා තරමක වෙනස් අපනයන දිශාවක් දක්නට හැකිවේ. එනම් 1985 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයනවලින් සියයට 51 ක් කාර්මික රටවල් 19 ක් විසින් මිළදී ගෙන ඇති බව පෙනේ. මෙයින් ඇ. එ. ජනපදය, එක්සත් රාජධානිය, බටහිර ජර්මනිය, ජපානය සහ නෙදර්ලන්තය, මුළු අපනයනවලින් සියයට 42 ක් මිළදී ගෙන ඇත. අනෙක් රටවල් සඳහා ඉතිරිවන සියයට 49 න් සියයට 38 කට දශක වී ඇත්තේ දියුණු වෙමින් පවත්නා රටවල්ය. මේ රටවලින් වඩා වැදගත් තැනක් හිමිවන්නේ තෙල් අපනයනය රටවලට ය. මේ අනුව වුවද කාර්මික රටවල් කෙරෙහි තරමක අපනයන සංකේන්ද්‍රණයක් පවතින බව නිගමනය කළ හැකිය.

අප මෙතෙක් සාකච්ඡා කළ කරුණුවලින් ශ්‍රී ලංකා අපනයන ව්‍යුහයේ භාණ්ඩ සංකේන්ද්‍රණයක් මෙන්ම රාජ්‍ය සංකේන්ද්‍රණයක් පවතින බව පැහැදිලි වන්නට ඇතැයි විශ්වාස කරමු. එහෙත් මෙවැනි තත්ත්වයක් පැවතීම නිසා ඇතිවිය හැකි ප්‍රතිඵල ගැනද අප විමසිලිමත් විය යුතුය. මෙම මූලින් කී ලක්ෂණ දෙක දියුණු වෙමින් පවත්නා රටක් හැටියට ශ්‍රී ලංකාව විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු කාරණා දෙකක් බව කිව යුතුවේ. එයට හේතු දෙකක් දක්විය හැකිය. එකක් නම් භාණ්ඩ සංකේන්ද්‍රණයක් පවතින අවස්ථාවක එම භාණ්ඩවල මිළ හෝ ප්‍රමාණය විශාල ලෙස පහත වැටුණහොත් ඒ මගින් දේශීය ආර්ථිකයට අහිතකර බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි වීමයි. මෙයට උදාහරණයක් ලෙස 1985 දී ශ්‍රී ලංකාවේ තේ අපනයන මිළ ඉතාම පහත් මට්ටමකට වැටීම නිසා තේ අංශයේ පමණක් නොව මුළු ආර්ථිකයම විශාල පසුබෑමකට භාජනය වීම දක්විය හැකිය. එසේම අපනයන භාණ්ඩවල රාජ්‍ය සංකේන්ද්‍රණයක් පැවතීම ද එතරම් ශුභදයක කරුණක් නොවිය හැකිය. ඊට හේතුව එම රාජ්‍යවල පවතින දේශපාලන සමාජයීය හෝ ආර්ථික වෙනස්කම්වල බලපෑම් දැඩිලෙස අපනයනය කරන රට කෙරෙහි බලපාන්නට විශාල ලෙස ඉඩකඩ තිබීමයි. එසේ වුවද මෙවැනි තත්ත්වයක් තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති නොවී තිබීම තරමක් සැනසීමට කාරණයකි.

(සටහන ප්‍රකාශන ඇසුරෙනි)